

Збірник «Навчальні програми з позашкільної освіти.
(Загальна редакція Биковські О.В., Савенко Н.І.)

ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС

Основний і вищий рівні, 4 роки навчання

*(«Схвалено для використання в закладах позашкільної освіти
Науково-методичною комісією з позашкільної освіти
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України»,
протокол від 12.02.2020 № 1)*

Автор: Т. Л. Новік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В історію культури українського народу яскравою сторінкою увійшов декоративний розпис, одним з яких є петриківський, це графічно чіткий, ажурний орнамент, що в минулому розвивався як настінний розпис та декор побутових предметів. Сьогодні він широко використовується в оформленні у художній промисловості, книжковій графіці. Петриківський розпис – українське декоративно-орнаментальне мистецтво є об'єктом нематеріальної, культурної спадщини України з 2012 року. Актуальність програми полягає в :

- збагаченні художньо-естетичного досвіду через розвиток художнього, образного мислення якостей творчої особистості;
- задоволенні потреб вихованців у художньо-творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні відповідно до індивідуальних можливостей та вікових особливостей розвитку учнів;
- виробленні умінь практичного та творчого застосування здобутих знань в оформленні предметного оточення;
- розвитку професійного самовизначення;
- виявлення, розвиток і підтримку обдарованих вихованців;
- формування культури здорового й безпечного способу життя.

Декоративно-ужиткове мистецтво в освітньому процесі сприяє вирішенню проблем естетичного виховання, формуванню творчої особистості, реалізації її природних здібностей.

Метою програми є формування ключових компетентностей у дітей через такий вид декоративно-ужиткового мистецтва, як петриківський розпис.

Завданнями програми є формування таких компетенцій:

пізнавальної, що забезпечує систему знань та уявлень про сутність, традиції декоративно-ужиткового мистецтва. Ознайомлення з основами петриківського розпису, накопичення знань та понять, які стосуються писанкарства, як одного з видів народної творчості та мистецтва каліграфії;

практичної, що сприяє оволодінню навичками петриківського розпису, виготовлення тематичних та авторських робіт з розпису, писанкарства;

творчої, що забезпечує формування творчих здібностей, виявлення, розвиток і підтримку обдарованих дітей;

соціальної, що сприяє вихованню шанобливого ставлення до народних традицій, формуванню естетичного смаку; популяризації петриківського розпису та писанкарства, мистецтва каліграфії.

Програма розрахована на дітей з 6 до 16 років і передбачає 4 роки навчання за рівнями:

початковий – 1 рік навчання, 144 години на рік, 4 години на тиждень;

основний – 1-ий рік навчання, 216 годин на рік, 6 годин на тиждень; 2-ий рік навчання, 216 годин на рік, 6 годин на тиждень;

вищий – 1 рік навчання, 324 години на рік, 9 годин на тиждень.

Освітній процес побудовано на засадах: взаємодії та постійного зворотного зв'язку між учнем та учителем, учнем та учнем; навчання учнів плануванню та організації технологічного процесу, самостійного пошуку шляхів вирішення творчих завдань, організація колективних творчих робіт, проектів, портфоліо.

Педагогічна форма контролю результативності програми здійснюється шляхом: аналізу динаміки індивідуальних досягнень учнів; моніторингу рівня розвитку компетентності учня; участь у виставках; аналіз якості проектної діяльності. Контроль повинен бути стимулюючим, спрямованим на створення ситуації успіху.

Оцінювання навчальної програми учнями відбувається засобами проведення рефлексії кожного заняття, розділу, програми в цілому. Осмислюючи досвід, набутий у процесі навчання, учні аналізують які знання вони отримали, чого і як навчилися, яких умінь, навичок, компетенцій набули, наскільки важливою є програма для їх особистісного зростання.

Навчання техніки безпеки життєдіяльності передбачає акцентування уваги та повторення кожного заняття тому є наскрізним для всієї програми.

Розподіл годин за темами - орієнтовний. Керівник гуртка, враховуючи підготовку дітей, може сам визначити, скільки годин потрібно для опанування тієї чи іншої теми і внести до програми відповідні корективи.

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми, плануючи свою роботу з урахуванням інтересів гуртківців, стану матеріально-технічної бази закладу.

Початковий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	1	2
Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва	13	25	38
1.1. Історія виникнення декоративно-ужиткового мистецтва	1	1	2
1.2. Основні методи та засоби петриківського розпису	8	16	24
1.3. Кольорознавство	2	4	6
1.4. Композиція	2	4	6
Розділ 2. Петриківський розпис	13	67	80
2.1. Петриківський розпис, як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Майстри петриківського розпису	1	1	2
2.2. Холодна кольорова гама	2	12	14
2.3. Тепла кольорова гама	2	12	14
2.4. Підлаковий розпис на деревині	2	10	12
2.5. Тло та рослинні композиції	4	18	22
2.6. Тло та анімалістичні композиції	2	14	16
Розділ 3. Писанкарство	4	8	12
3.1. Писанкарство України	2	2	4
3.2. Великодні символи	2	6	8
Розділ 4. Паперопластика	3	7	10
4.1. Паперопластика, як вид декоративного мистецтва	1	1	2
4.2. Виготовлення листівки, виробів з паперу	2	6	8
Підсумок		2	2
Разом:	34	110	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год)

Теоретична частина. Презентація мети та завдань навчальної програми. Правила діяльності, взаємодії під час заняття.

Практична частина. Інструменти: ножиці – вирізаємо квіточку; палітра, пензлі – працюємо з фарбами та розмальовуємо квіточку.

Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва (38 год)

1.1. Історія виникнення декоративно-ужиткового мистецтва (2 год)

Теоретична частина. Мистецтво України. Історія виникнення українських орнаментів. Художні музеї України.

Практична частина. «Метелик на квітці» - розмальовування.

1.2. Основні методи та засоби петриківського розпису (24 год)

Теоретична частина. Петриківський розпис, його елементи (зернятко, криве зернятко, ягідки й травинки пірчастий листочок, горішок, цибулька).

Практична частина. Особливості виконання мазків різної форми, різними пензлями. Відпрацювання основних елементів.

1.3. Кольорознавство (6 год.)

Теоретична частина. Основні кольори, відтінки кольору, змішування кольорів. Колірне коло. Поняття «тло».

Практична частина. Виконання роботи на папері в традиційних кольорах петриківського розпису.

1.4. Композиція (6 год.)

Теоретична частина. Основні правила побудови композиції. Послідовність кроків виконання композиції. Бігунок.

Практична частина. Створення композиції на задану тему з оформленням рамочки бігунком.

Розділ 2. Петриківський розпис (80 год)

2.1. Петриківський розпис як вид декоративно-ужиткового мистецтва Майстри петриківського розпису (2 год)

Теоретична частина. Історія виникнення, особливості та перші народні майстри петриківського розпису. Видатні майстри петриківського розпису: Тетяна Пата, Надія Білокінь, Марфа Тимченко, Іван Скицюк.

Практична частина. Копіювання фрагменту роботи видатного майстра (на вибір), створюючи композицію.

2.2. Холодна кольорова гама (14 год)

Теоретична частина. Холодні кольори та їх відтінки.

Практична частина. Виконання композиції у холодних кольорах.

2.3. Тепла кольорова гама (14 год)

Теоретична частина. Основні теплі кольори та відтінки.

Практична частина. Виконання композиції у колі в теплих кольорах.

2.4. Підлаковий розпис на деревині (12 год)

Теоретична частина. Підлаковий розпис на дерев'яній основі, його види.

Практична частина. Створення ескізу композиції до обраної дерев'яної форми, підбір кольорів, розпис, лакування.

2.5. Тло та рослинні композиції (22 год)

Теоретична частина. Тло, функція кольору та способи його нанесення на папір. Узгодження кольорового рішення рослинної композиції на тлі.

Практична частина. Підбір, співвідношення та узгодження кольорів. Створення ескізу до заданої теми. Виконання рослинної композиції на тлі за створеним ескізом.

2.6. Тло та анімалістичні композиції (16 год.)

Теоретична частина. Анімалістичні композиції у декоративному розписі. Особливості анатомічної будови різних тварин та способи їх зображення на прикладі робіт народних майстрів М.Приймаченко та М. Тимченко. Природна та стилізована форма.

Практична частина. Створення ескізу до анімалістичної композиції. Кольорове композиційне вирішення. Виконання композиції на папері з рослинними дрібними елементами.

Розділ 3. Писанкарство (12 год.)

3.1. Писанкарство України (4 год.)

Теоретична частина. Історія писанкарства, давні обряди та звичаї. Найдавніша писанка. Колекція писанок Національного музею українського народного декоративного мистецтва. Символіка на писанках.

Практична частина. Композиція на тему «Великдень».

3.2. Великодні символи (8 год.)

Теоретична частина. Крапанки, мальованки, писанки, крапанки, дряпанки. Техніка їх виготовлення.

Практична частина. Виготовлення крапанки з декоративним оздобленням.

Розділ 4. Паперопластика (10 год.)

4.1. Паперопластика, як вид декоративного мистецтва (2 год.)

Теоретична частина. Види паперопластики (аплікація, оригамі, квілінг). Способи роботи з папером. Матеріали.

Практична частина. Аплікація «Пори року» (листочок, сніжинка, квіточка, брунька)

4.2. Виготовлення листівки, виробів з паперу (8 год.)

Теоретична частина. Види листівок. Їх форми та оформлення.

Практична частина. Виготовлення листівки на задану тему, паперової мальованки та голуба. Їх розпис.

Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила техніки безпеки життєдіяльності;
- види декоративно-ужиткового мистецтва;
- історію виникнення декоративного розпису (петриківського), писанкарства;
- техніки вимальовування елементів на паперовій, дерев'яній поверхні;
- основи кольорознавства;
- основи та побудову композиції;
- види орнаментів;
- символіку писанки.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- вимальовувати прості елементи розпису, поєднувати їх у композиції;
- самостійно виконувати технологічні операції, інтерпретувати їх;
- розміщувати композицію на поверхні та зображувати її, відповідно до обраної форми виробу;
- робити аплікації з самостійно вирізаних та оздоблених елементів.

Вихованці мають набутися досвід:

- створення ескізів до власних композицій;
- виконання композицій у техніці петриківського розпису;
- розпису на дерев'яній поверхні;
- ціннісного ставлення до декоративно-художнього мистецтва;
- пізнання себе через художньо-творчу діяльність;
- планування власної діяльності на заняттях, прогнозу кінцевого результату;
- втілення творчого задуму у готовий виріб;
- оцінювання та представлення результатів власної та колективної діяльності.

Основний рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3

Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва	9	12	21
1.1. Декоративно-ужиткове мистецтво, декоративний розпис. Петриківський розпис, як спадок ЮНЕСКО. Видатні та сучасні майстри петриківського розпису	1	2	3
1.2. Основні методи та засоби петриківського розпису	-	3	3
1.3. Кольорознавство	3	3	6
1.4. Композиція	3	6	9
Розділ 2. Петриківський розпис	27	111	138
2.1. Розпис на пласкій, дерев'яній поверхні різноманітної форми	3	21	24
2.2. Складні орнаментальні композиції	6	27	33
2.3. Тематичні композиції	3	15	18
2.4. Декоративний пейзаж	6	27	33
2.5. Декоративний натюрморт	6	18	24
2.6. Виставки, конкурси		6	6
Розділ 3. Писанкарство	9	18	27
3.1. Символіка та кольорове розмаїття писанок України	6	6	12
3.2. Тематична писанка	6	9	15
Розділ 4. Паперопластика	6	18	24
4.1. Виготовлення складних, об'ємних листівок	3	9	12
4.2. Виготовлення паперового виробу	3	9	12
Підсумок		3	3
Разом:	52	164	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год)

Теоретична частина. Презентація мети та завдань навчальної програми. Правила діяльності, взаємодії під час заняття. Гра «Ми команда».

Практична частина. Композиція «Спогад про літо».

Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва (21 год)

1.1. Декоративно-ужиткове мистецтво, декоративний розпис. Петриківський розпис як спадок ЮНЕСКО. Видатні та сучасні майстри петриківського розпису (3 год)

Теоретична частина. Мистецтво України. Історія виникнення українських орнаментів. Всесвітня організація ЮНЕСКО. Метри петриківського розпису та сучасні майстри, твори народного мистецтва.

Практична частина. Відвідування художніх музеїв та виставок.

1.2. Основні методи та засоби петриківського розпису (3 год)

Практична частина. Виконання мазків різної форми, різними пензлями. Створення невеличкої композиції з використанням ягідок, пірчастого листочка та травинок.

1.3. Кольорознавство (6 год)

Теоретична частина. Основні кольори та їх похідні відтінки.

Практична частина. Аналіз кольорових вирішень тематичних композицій різними художниками декоративного розпису. Робота з кольором, його насиченістю, розтяжка.

1.4. Композиція (9 год)

Теоретична частина. Композиція. Сюжетні композиції.

Практична робота. Аналіз композиційного вирішення тематичних робіт різними майстрами петриківського розпису. Створення ескізу до композиції на задану тему.

Розділ 2. Петриківський розпис (138 год)

2.1 Розпис на пласкій дерев'яній поверхні різноманітної форми (24 год)

Теоретична частина. Дерев'яні вироби пласкої поверхні та їх підготовка до розпису. Особливості створення ескізу та його нанесення на виріб обраної форми. Коло, прямокутник та інші. Підбір фарб та лакування.

Практична частина. Підготовчі роботи, обраного виробу пласкої поверхні, до розпису. Шліфування, нанесення основи. Створення ескізу, його нанесення на виріб, розпис підбіраною кольоровою гамою, лакування.

2.2. Складні орнаментальні композиції (33 год)

Теоретична частина. Орнаментальні композиції, їх види. Рослинні та геометричні орнаменти. Техніка виконання ескізів.

Практична частина. Створення ескізу до орнаментальної композиції, підбір кольорової гамаи. Розпис основним кольоровим рішенням та його доповнення узгоджуваними кольорами.

2.3. Тематичні композиції (18 год)

Теоретична частина. Твори видатних українських поетів та письменників (Т.Г.Шевченко та інші), презентація театральних вистав української народної класики («Жив собі пес...» та інші), пам'ятки київської архітектури.

Практична частина. Створення ескізу композиції на запропоновану тему. Підбір кольорового рішення. Розпис. Дрібна деталізація.

2.4. Декоративний пейзаж (33 год)

Теоретична частина. Пейзаж. Декоративний та природний пейзажі у порівнянні. Методи та засоби зображення декоративного пейзажу на прикладах ілюстрованого та відео матеріалу.

Практична частина. Створення ескізу до композиції за пейзажем запропонованим на вибір. Композиційне розміщення пейзажу на папері. Підбір кольорової гами з узгодженням нанесеного тла або використання кольорового паперу. Розпис композиції. Дрібна деталізація.

2.5. Декоративний натюрморт (24 год)

Теоретична частина. Натюрморт. Декоративний та природний натюрморти у порівнянні. Методи та засоби зображення декоративного натюрморту.

Практична частина. Створення ескізу до композиції за обраним натюрмортом запропонованим на вибір. Композиційне компонування натюрморту на папері. Підбір кольорової гами. Розпис натюрморту. Дрібна деталізація.

2.6. Виставки та конкурси (6 год)

Практична частина. Проведення майстер класів вихованцями, участь та захист своїх робіт на виставках і конкурсах.

Розділ 3. Писанкарство (27 год)

3.1. Символіка та кольорове розмаїття писанок України (12год)

Теоретична частина. Символи на українських писанках. Рослинні, тваринні та геометричні символи писанкарства. Техніка нанесення. Особливості роботи з аніліновими фарбами.

Практична частина. Виготовлення писанки з обраною символікою.

3.2. Писанка «Саква» (6 год)

Теоретична частина. Знайомство з писанкою, перегляд ілюстрованого матеріалу. Гра-обговорення «Знайди сакву», «Придумай сакву».

Практична частина. За створеним ескізом виготовлення писанки «Саква». Самостійне кольорове вирішення.

3.3. Писанка «40 клинців» (9 год)

Теоретична частина. Знайомство з писанкою, перегляд ілюстрованого матеріалу. Гра-обговорення «Знайди 40 клинців».

Практична частина. Створення власної писанки «40 клинців». Самостійне кольорове вирішення.

Розділ 4. Паперопластика (24 год)

4.1. Виготовлення простих та об'ємних листівок (12 год)

Теоретична частина. Листівки, їх види. Тематичні листівки.

Практична частина. Виготовлення листівок з композиційним розписом та оздобленням на запропоновану тему.

4.2. Виготовлення паперової великодньої коробочки (12 год)

Теоретична частина. Великодній кошик, паперове оформлення Великодньої Паски. Перегляд та обговорення орнаментального вирішення.

Практична частина. Виготовлення паперової великодньої коробочки з орнаментальним оформленням петриківським розписом. Самостійне кольорове вирішення.

Підсумок (3 год)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила техніки безпеки життєдіяльності;
- види декоративно-ужиткового мистецтва;
- історію виникнення декоративного розпису (петриківського розпису), писанкарства;
- про організацію ЮНЕСКО;
- техніки вимальовування елементів на папері, дерев'яній та інших поверхнях;
- основи кольорознавства;
- основу та побудову композиції;
- види орнаментів;
- символіку писанок, писанки «Сакви», писанки «40 клинців»;
- правила користування аніліновими фарбами.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- вимальовувати прості елементи розпису, комбінувати та поєднувати їх у композиції;
- самостійно виконувати технологічні операції, інтерпретувати їх;
- самостійно створювати власні стилізовані елементи рослинного та анімалістичного жанру на виріб;
- розміщувати композицію на поверхні та зображувати її, відповідно до обраної форми виробу;
- працювати з аніліновими фарбами;
- підбирати власне кольорове оформлення композиції.

Вихованці мають набути досвід:

- створення ескізів до власних композицій;
- виконання композицій у техніці петриківського розпису;

- розпису на дерев'яній поверхні пласкої та випуклої форми;
- виявляти ціннісне ставлення до декоративно-художнього мистецтва;
- пізнання себе через художньо-творчу діяльність;
- планування власної діяльності на заняттях, прогнозування кінцевого результату;
- втілення творчого задуму в готовий виріб;
- оцінювання та представлення результату власної та колективної діяльності,
- писанкарства.

Основний рівень, другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	2	3
Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва	7	14	21
1.1. Розписи. Історія виникнення	1	2	3
1.2. Опінянський розпис	3	6	9
1.3. Самчиківський розпис	3	6	9
Розділ 2. Петриківський розпис	18	102	120
2.1. Тематичні композиції на папері	6	33	39
2.2. Розпис предметів, різного матеріалу акриловими фарбами	3	27	30
2.3. Розпис дерев'яної тарілі або таці	3	24	27
2.4. Розпис літер алфавіту	3	15	18
2.5. Виставкова діяльність.	-	6	6
Розділ 3. Писанкарство	9	15	24
3.1. Писанки України	3	3	6
3.2. Тематична писанка	3	6	9
3.3. Авторська писанка	3	6	9
Розділ 4. Паперопластика	6	39	45

4.1. Паперове паспарту, до готової роботи, з розписом	3	21	24
4.2. Паперова обгортка до книги з розписом	3	18	21
Підсумок	-	3	3
Разом:	38	178	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год)

Теоретична частина. Презентація мети та завдань навчальної програми. Правила діяльності, взаємодії під час заняття. Гра «Ми команда».

Практична частина. Початок композиції «Спогади літа».

Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва (21 год)

1.1. Розписи. Історія виникнення (3 год)

Теоретична частина. Декоративні розписи України. Історія виникнення, порівняльні характеристики, їх відмінності.

Практична частина. Закінчення композиції «Спогади літа».

1.2. Опішнянський розпис (9 год)

Теоретична частина. Основні елементи та особливості опішнянського розпису.

Практична частина. Виконання композиції у техніці опішнянського розпису.

1.3. Самчиківський розпис (9 год)

Теоретична частина. Основні елементи та особливості самчиківського розпису.

Практична частина. Виконання композиції у техніці самчиківського розпису.

Розділ 2. Петриківський розпис (120 год)

2.1. Тематичні композиції на папері (39 год)

Теоретична частина. Твори видатних українських поетів та письменників (Т.Г.Шевченко та інші), презентація театральних вистав української народної класики («Жив собі пес...» та інші), знайомство та аналіз пам'яток київської архітектури.

Практична частина. Створення ескізу композиції на запропоновану тему. Підбір кольорового рішення. Розпис. Дрібна деталізація.

2.2. Розпис предметів із різного матеріалу акриловими фарбами (30 год)

Теоретична частина. Особливості роботи з акриловими фарбами: технічні характеристики, умови роботи, кольорові можливості.

Практична частина. Підбір матеріалу для виробу, підготовка його до розпису, нанесення обраного або створеного ескізу, розпис, дрібна деталізація, лакування.

2.3. Розпис дерев'яної тарелі або таці (27 год)

Теоретична частина. Особливості розпису предметів опуклої форми або з бортами. Техніка нанесення ескізу, розпису.

Практична частина. Робота з обраним предметом. Ескіз, розпис, лакування.

2.4. Розпис літер алфавіту (18 год)

Теоретична частина. Види шрифтів. Варіанти зображення літер. Характеристики, порівняння, обговорення.

Практична частина. Виконання на вибір композиції «Абетка» або власної композиції з використанням літер у техніці петриківського розпису.

2.5. Виставкова діяльність (6 год)

Практична частина. Проведення майстер-класів, участь в художніх конкурсах і виставках.

Розділ 3. Писанкарство (24 год)

3.1. Писанки України (6 год)

Теоретична частина. Ілюстрований матеріал писанок України. Символіка та кольорове вирішення. Особливості роботи з аніліновими фарбами.

Практична частина. Виготовлення обраної писанки з переліку запропонованих.

3.2. Тематичні писанки (9 год)

Теоретична частина. Презентація та аналіз тематичних писанок.

Практична частина. Створення тематичної писанки на задану тему.

3.3. Авторські писанки (9 год)

Теоретична частина. Презентація, аналіз-диспут авторської писанки.

Практична частина. Створення власної писанки за авторським задумом.

Розділ 4. Паперопластика (45 год)

4.1. Паперове паспарту до готової роботи з розписом (24 год)

Теоретична частина. Паспарту, їх види. Правила оформлення робіт.

Практична робота. Виготовлення паперового паспарту до готової композиції з використанням декоративного оформлення у техніці петриківського розпису.

4.2. Паперова обгортка до книги з розписом (21 год)

Теоретична частина. Виховний вплив книги та правила поводження з нею. Поняття «обгортка», їх види.

Практична частина. Виготовлення паперової обгортки до обраної книги з декоративним оформленням у техніці петриківського розпису.

Підсумок (3 год)

Практична частина. Підбиття підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила техніки безпеки життєдіяльності;
- види декоративно-ужиткового мистецтва;
- історію виникнення декоративного розпису: петриківського, опішнянського, самчиківського розписів, писанкарства;
- техніки вимальювання елементів на папері, дерев'яній та інших поверхнях;
- основи кольорознавства та побудову композиції;
- види орнаментів;
- символіку писанки.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- вимальювати прості елементи розпису, комбінувати та поєднувати їх у композиції;
- самостійно виконувати технологічні операції, інтерпретувати їх;
- самостійно створювати власні стилізовані елементи рослинного та анімалістичного жанру на виріб;
- розміщувати композицію на поверхні та зображувати її, відповідно до обраної форми виробу;
- самостійно створювати кольорове вирішення для композиції.

Вихованці мають набутися досвід:

- створення ескізів до власних композицій;
- виконання композицій у техніці петриківського розпису;
- розпису на дерев'яній поверхні пласкої та опуклої форми;
- писанкарства та роботи з аніліновими фарбами;
- самостійного виготовлення паспарту до готової роботи та обгортки до книги;
- виявляти ціннісне ставлення до декоративно-художнього мистецтва;
- пізнання себе через художньо-творчу діяльність;
- планування власної діяльності на заняттях, прогнозування кінцевого результату;
- втілення творчого задуму в готовий виріб;
- оцінювання та представлення результату власної та колективної діяльності.

Вищий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	1	3	4
Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва	9	23	32
1.1.Розписи України: аналіз та обговорення	1	3	4
1.2.Композиції на задану тему	4	10	14
1.3.Композиції на обрану тему	4	10	14
Розділ 2. Петриківський розпис	24	156	180
2.1. Тематичні композиції на папері	8	50	58
2.2. Розпис предметів, різного матеріалу акриловими фарбами	4	41	45
2.3.Розпис поверхні обраного предмету	4	36	40
2.4. Розпис літер алфавіту, декоративний напис	4	24	28
2.5. Виставкова діяльність	-	9	9
Розділ 3. Писанкарство	8	28	36
3.1. Писанки України	4	5	9
3.2. Тематична писанка	4	14	18
3.3. Авторська писанка	4	5	9
Розділ 4. Паперопластика	8	60	68
4.1. Портфоліо, його декоративне оформлення	4	32	36
4.2. Паперова обкладинка книги з розписом	4	28	32
Підсумок		4	4
Разом:	50	274	324

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (4 год)

Теоретична частина. Презентація мети та завдань навчальної програми. Правила діяльності, взаємодії під час заняття.

Практична частина. Початок композиції «Мій яскравий спогад літа».

Розділ 1. Основи декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва (32 год)

1.1. Розписи України: аналіз та обговорення (4 год)

Теоретична частина. Декоративні розписи України. Історія виникнення, порівняльні характеристики, їх відмінності, техніки виконання. Аналіз та обговорення.

Практична частина. Закінчення композиції «Мій яскравий спогад літа».

1.2. Створення власної композиції на задану тему (14 год)

Теоретична частина. Основні кроки та критерії підходу до виконання роботи.

Практична частина. Виконання композиції у техніці петриківського розпису.

1.3. Створення власної композиції за самостійно обраною темою (14 год)

Теоретична частина. Обговорення та аналіз самостійно обраних основних кроків та критеріїв підходу до виконання роботи.

Практична частина. Виконання власної композиції у техніці петриківського розпису.

Розділ 2. Петриківський розпис (180 год)

2.1. Тематичні композиції на папері (58 год)

Теоретична частина. Твори видатних українських поетів та письменників (Іван Франко, Леся Українка та інші), презентація театральних вистав української народної класики («Наталка Полтавка» та інші) та сучасних авторів у класичному та сучасному баченні, видатні постаті України, знайомство та аналіз пам'яток київської архітектури та країни в цілому.

Практична частина. Створення ескізу композиції на запропоновану тему. Підбір кольорового рішення. Розпис. Дрібна деталізація.

2.2. Розпис предметів із різного матеріалу акриловими фарбами (45 год)

Теоретична частина. Особливості роботи з акриловими фарбами: технічні характеристики, умови роботи, кольорові можливості. Правила лакування.

Практична частина. Підбір матеріалу для виробу, підготовка його до розпису, нанесення обраного або створеного ескізу, розпис, дрібна деталізація, лакування.

2.3. Розпис дерев'яної або іншої поверхні обраного предмету (40 год)

Теоретична частина. Розпис предметів опуклої форми або з бортами. Техніка нанесення ескізу, розпису.

Практична частина. Робота з обраним предметом. Ескіз, розпис, лакування.

2.4. Розпис літер алфавіту, створення декоративного напису (28 год)

Теоретична частина. Шрифти. Варіанти зображення літер. Характеристики, порівняння, обговорення. Вибір шрифту.

Практична частина. Виконання на вибір, композиції «Абетка» обраним шрифтом або іншого напису (цитата / вислів / прислів'я) з використанням декоративного оформлення літер, у техніці петриківського розпису.

2.5. Виставкова діяльність (9 год)

Практична частина. Проведення майстер-класів, участь в художніх конкурсах і виставках.

Розділ 3. Писанкарство (36 год)

3.1. Писанки України (9 год)

Теоретична частина. Ілюстрований матеріал писанок України. Символіка та кольорове вирішення. Аналіз та обговорення. Порівняльні характеристики за регіонами. Особливості роботи з аніліновими фарбами.

Практична частина. Виготовлення обраної писанки з переліку запропонованих.

3.2. Тематична писанка (18 год)

Теоретична частина. Презентація та аналіз тематичних писанок. Композиції з тематичних писанок.

Практична частина. Створення тематичної писанки на задану тему та композиції з готових писанок.

3.4. Авторська писанка (9 год)

Теоретична частина. Презентація, аналіз-диспут авторської писанки.

Практична частина. Створення власної ускладненої писанки за авторським задумом.

Розділ 4. Паперопластика (68 год)

4.1. Портфоліо, його декоративне оформлення (36 год)

Теоретична частина. Портфоліо, їх зміст, види та носії. Правила оформлення розділів портфоліо. Аналіз та обговорення індивідуальної форми та кольорового вирішення оформлення портфоліо.

Практична робота. Виготовлення власного портфоліо, з виконанням декоративного оформлення, спираючись на техніку петриківського розпису.

4.2. Паперова обкладинка книги з розписом (32 год)

Теоретична частина. «Прочитав – запропонуй другові». Улюблена книга, її виховний вплив та правила поводження з нею. Поняття «обкладинка». Нові ідеї обкладинки улюбленої книги.

Практична частина. Декоративне оформлення паперової обкладинки до улюбленої книги у техніці петриківського розпису.

Підсумок (4 год)

Практична частина. Підбиття підсумків. Вручення Посвідчень про позашкільну освіту.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати і розуміти:

- правила техніки безпеки життєдіяльності;
- декоративні розписи України, порівняльні характеристики, відмінності;
- історію виникнення декоративних розписів та писанкарства;
- техніки вимальювання елементів на папері, дерев'яній та інших поверхнях;
- основи кольорознавства та побудову композиції;
- кроки та критерії підходу для створення власної композиції;
- твори українських поетів та письменників класичної та сучасної літератури, художників, театральні спектаклі;
- види орнаментів;
- поняття про шрифт;
- поняття «портфоліо», їх види та складові розділи;
- символіку, що використовується на писанках;
- символіку кольорів на писанках;
- регіональні особливості писанок України.

Вихованці мають вміти і застосовувати:

- вимальювати елементи розпису, комбінувати та поєднувати їх у композиції;
- самостійно виконувати технологічні операції, інтерпретувати їх;
- самостійно створювати власні стилізовані елементи рослинного й анімалістичного жанру та відтворювати на виріб;
- розміщувати композицію на поверхні та зображувати її, відповідно до обраної форми виробу;
- самостійно створювати кольорове вирішення для композиції;
- самостійно обирати та формулювати тему, креативно підходити до її композиційного вирішення;
- виготовляти тематичні та авторські писанки;
- створювати ускладнені орнаменти для авторських писанок;
- оформлювати композиції з писанок;
- самостійно створювати власне портфоліо;
- створювати обкладинку до книги з оформленням розписом.

Вихованці мають набути досвід:

- створення ескізів до власних композицій;
- виконання композицій у техніці петриківського розпису;
- розпису на дерев'яній поверхні пласкої та опуклої форми;
- писанкарства та роботи з аніліновими фарбами;

- самостійного виготовлення портфоліо, з узагальненням власних досягнень та робіт, і обкладинки до книги;
- виявляти ціннісне ставлення до декоративно-художнього мистецтва, літературних, театральних, музичних та художніх творів;
- пізнання себе через художньо-творчу діяльність;
- планування власної діяльності на заняттях, прогнозування кінцевого результату;
- виражати своє емоційне ставлення до літературних та театральних творів шляхом створення художніх композицій з декоруванням петриківським розписом;
- втілення творчого задуму в готовий виріб;
- оцінювання та представлення результату власної та колективної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барб-Галль Ф. як розмовляти з дітьми про мистецтво {Текст}/пер. З франц. Софії Рябчук. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. – 192с.
2. Білоус О., Сташук З. Школа писанкарства: Учбово-методичний посібник. К. : КПДЮ, 2000. 28 с.
3. Воробйова І. А. Опішнянський розпис. Робочий зошит з декоративного малювання. ПП «АН ГРО ПЛЮС», 2008. 16 с.
4. Етнокультурне виховання учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва в умовах позашкільного навчального закладу: метод. Посіб. {І.Д.Бровко, А.В.Корнієнко, В.В.Мачуський та інші}; за ред. А.В. Корнієнко. – Дніпро: ПП Дрига Т.В., 2016. – 236с.
5. Косміна О. М. «Українське народне вбрання». Київ : Балтія-Друк, 2006.
6. Крутенко Н. Г. Розповіді про кераміку. К. : Либідь, 2002. 255 с.
7. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Мистецтво. 5-9 класи» / Уклад.: Л. Масол, О. Коваленко, г. Сотська, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новикова, Н. Овіннікова.
URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-20017/9-mistecztvo-5-9.docx>
8. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / За ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. 224с.
9. Петриківський розпис: Олена Шеставкова. Мистецтво, 2016. 240с.
10. Портфоліо ученика, или Папка личных достижений: 1179 Сборник/Автор – составитель Тюляева Т.И. – М.: Вентана – Граф. – 2008.-160с.
11. Портфоліо учня. URL: <https://urok-ua.com/portfolio-uchnya/> (дата звернення 12.08.2019)

12. Програми з профільних предметів для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл художнього профілю / Упоряд. О. В. Корнілова, О. В. Гайдамака. Х.: Видавництво «Ранок», 2009. 256с.
13. Тетяна Гарькава. Петриківський декоративний розпис. Підручник. 2017. 220с.
14. Українська народна писанка: Віра Манько. Свічадо, 2017.
15. Українське мистецтво у полікультурному просторі: Навч. Посібник / За ред. О.П. Рудницької. К.: ЕксОб, 2000.
16. Шрагіна Л.І. Технологія розвитку креативності. К. : Шк. Світ, 2010. 160с. (Серія «Психологічна скарбничка»).